

STICHTING MUSEUM MARTENA

JAARVERSLAG 2024

INLEIDING

Het jaar 2024 stond in het teken van de opening van de herinrichting in Museum Martena. Deze herinrichting begon in 2014 met een idee en kreeg in de loop van de jaren steeds meer vorm. Het proces van planvorming en fondsenwerven nam heel wat tijd in beslag en het besluit om niet voor het publiek dicht te gaan betekende dat we de herinrichting gefaseerd moesten uitvoeren. We hebben 2024 gebruikt om alle projecten die nog niet klaar waren te voltooien. Dat waren onder andere de Aaitour, de audiotour met voeielementen, de nieuwe tentoonstelling Buitenbeentjes op zolder en de restauratie van het beschilderd behang van de zaal op de bel-etage. De kermis werd gerestaureerd en kreeg een nieuwe opstelling.

Naast deze enorme inspanning om alles op tijd en naar ons zin af te krijgen, deden we ook mee aan de Vriendenloterij Kasteelprijs voor het beste kasteelrecept. Onze conservator bedacht een kweeperentaart. We lieten prachtige foto's maken en kwamen uiteindelijk door een publieksstemming in de top drie. De deskundige jury bepaalde dat Museum Martena de tweede prijs won. Op de dag van onze heropening gingen twee museummedewerkers naar Wassenaar om de prijsuitreiking bij te wonen. Ze waren precies op tijd terug in Franeker om de cheque te tonen tijdens de feestelijkheden in de Martinikerk.

Tijdens dit openingsfeest noemde Vera Carasso, de directeur van de Museumvereniging Museum Martena 'een voorbeeldstellend museum'. Daar waren wij heel blij mee. Om ons nieuwe museum met de herinrichting nog meer cachet te geven hebben we gekozen voor een nieuwe huisstijl en een openingscampagne die het museum

meer smoel gaf. Medewerkers van het museum poseerden als historische figuren uit onze eigen collectie. Zo liepen Saepke van Vervou en Anna Maria van Schurman gezusterlijk door de lange gang van het Martenahuis, minzaam knikkend naar professor Muys en schilder Jan Janszoon de Stomme.

Officieel was 2024 het laatste jaar van de provinciale subsidieperiode, maar deze werd verlengd met een jaar, zodat we ook in 2025 gesteund worden door de provincie Fryslân. Een mooie meevaller voor de provinciale musea. Het Planetarium en Museum Martena zetten hun samenwerking door en 2024 spande de kroon voor wat betreft de bezoekersaantallen voor de beide Franeker musea. Wat dat betreft waren de kersverse Werelderfgoed status van het Planetarium en de herinrichting van het museum goed getimed. Het museum had in 2024 bijna 16.000 bezoekers.

Al met al is 2024 een bijzonder jaar geweest. We hebben onze ambities kunnen verwezenlijken, de herinrichting is zeer geslaagd, we zijn een toegankelijk museum geworden en onderscheiden ons daarmee. Bezoek, of dat nu de schoolklassen, groepsbezoeken of de individuele bezoekers zijn, alle aantallen zitten in de lift. Wij laten zien wat een klein museum met lef en ambitie voor elkaar kan krijgen. Daar zijn we trots op!

Manon Borst
Directeur Museum Martena
Mei 2025

INHOUDSOPGAVE

1. DE ONTWIKKELING VAN DE VASTE COLLECTIE	4
2. TENTOONSTELLINGEN	6
3. EDUCATIE	11
4. PUBLICITEIT EN MARKETING	13
5. HERINRICHTING EN OPENING	15
6. SAMENWERKING MET KONINKLIJK EISE EISINGA PLANETARIUM	17
7. BEZOEKERS MUSEUM MARTENA IN 2024	19
8. ACTIVITEITEN	21
9. POP-UP MOBIEL VVV-KANTOOR	23
10. FINANCIËLE SITUATIE	25
11. SAMENWERKING MET DERDEN	27
12. STICHTING VRIENDEN VAN MUSEUM MARTENA	30
13. PERSONELE ONTWIKKELING	32
14. HUISVESTING EN HERINRICHTING	34
15. OVERIGE ZAKEN	36
BIJLAGE 1 PERSONELE GEGEVENS	40
BIJLAGE 2 NEVENFUNCTIES EN ACTIVITEITEN DIRECTEUR, CONSERVATOR EN BESTUURSLEDEN	42

1 DE ONTWIKKELING VAN DE VASTE COLLECTIE

Restauratie

De reconstructie van de houten omlijsting van de schilderijen in de zaal op de bel-etage is in 2024 van start gegaan. Na uitgebreid materieel en kunsthistorisch onderzoek is gebleken dat onder de witte verflaag uit 1880 een donkere uitmontering zit die architectonische elementen in trompe l'oeil weergeeft. Meesterschilder Jilt Heidstra uit Leeuwarden voert dit project uit. Hij maakt een reconstructie van de trompe l'oeilschilderingen. De uitstraling van de zaal zal hierdoor ingrijpend veranderen. De zaal is in 2024 open gebleven voor het publiek die daardoor kennis kunnen nemen van de reconstructie en uitleg krijgen van Heidstra. Deze klus is in 2024 niet afgekomen en loopt door in 2025.

Registratie en digitalisering

Omdat Adlib vervangen gaat worden door het collectiebeheersysteem Axiell Collections is er een ontwikkeling gaande waarin zich ook nieuwe spelers op de museale collectieregistratiesystemenmarkt begeven. We hebben de beslissing genomen met het Planetarium om samen in 2024 de overstap naar Atlantis te maken. De conservatoren van Museum Martena en het Planetarium hebben een cursus gevolgd en overleggen veelvuldig met elkaar over de invulling en het gebruik van het nieuwe programma.

Aanwinsten en langdurige bruiklenen

De collectie Jan Hannema is uitgebreid met een aantal aankopen. Er zijn een originele foto met handtekening van Jan Hannema en zes wandbordjes met afbeeldingen van kleine mensen aangekocht. Verder heeft het museum samen met Museum het Hannemahuis vijftig achttiende eeuwse tekeningen van Pieter Idserts Portier gekocht. Het gaat om tekeningen van schepen en zeegezichten en Friese dorps- en stadsgezichten.

Bruiklenen aan derden

In 2024 is een zwanenhalsband uitgeleend aan Museum De Tiid in Bolsward.

Onderzoek.

Paul Borghaerts heeft alle paneelschilderijen dendrochronologisch onderzocht en de gegevens die hij heeft gevonden in een nieuwe dataset verzameld. Hieruit zijn bijzondere conclusies te trekken. Er zijn panelen die door verschillende kunstenaars beschilderd zijn, maar wel uit dezelfde boom komen. Er zijn nieuwe gegevens over discrepanties tussen het jaartal dat op het schilderij staat en de ouderdom van het paneel. Paul Borghaerts schrijft een wetenschappelijk artikel over zijn bevindingen en Museum Martena krijgt inzage in de dataset.

Rolf Bremmer heeft de boeken uit het bezit van het klooster Klaarkamp onderzocht. Het bleek een unieke verzameling boeken uit een Fries klooster te betreffen. De Stichting het Klaarkampster Weeshuis is de eigenaar van deze bijzondere collectie en deze is sinds 1952 in bruikleen bij het museum.

Verzekering en bruikleenstatus van de collectie

In afwachting van de uitkomsten van de discussie die door de Museumvereniging, het RCE en het ministerie van OCW gevoerd wordt aangaande de verzekering van museale collecties heeft het museum besloten de huidige verzekeringssituatie te continueren. De vaste collectie is verzekerd door de gemeente. Alle bruiklenen zijn tegen vervangingswaarde verzekerd.

2. TENTOONSTELLINGEN

Tijdelijke tentoonstelling 1

CP Berbée | Onder Vrouwen

1 januari 2024 tot en met 26 mei 2024

CP Berbée heeft zich laten inspireren door de vrouwenportretten in de collectie van Museum Martena. Ze heeft haar eigen kledingcollectie als uitgangspunt genomen en zich laten fotograferen in verschillende betekenisvolle decors. Haar kledingcollectie was ook te zien in de tentoonstelling.

Tijdelijke tentoonstelling 2

Eline Janssens
ziet Anna Maria van Schurman

15 juni tot en met 31 januari 2024

Eline Janssens heeft het artistieke werk van Anna Maria van Schurman gebruikt als inspiratiebron en verschillende kunstenaars gevraagd hierop te reflecteren. Het resultaat was een afwisselende tentoonstelling die verschillende technieken liet zien zoals knipkunst, glas, tekeningen, fotografie en film.

Tijdelijke tentoonstelling 3

Nynke Deinema | Female Hands

15 november tot en met 31 januari 2024

Nynke Deinema was tijdens een bezoek aan Museum Martena verbaasd over de tentoonstelling over Anna Maria van Schurman.

In musea zijn vrouwen nog altijd ondervertegenwoordigd en voor historische musea geldt dat eens te meer. Zij heeft haar kunstproject Female Hands over vrouwen in musea een dialoog laten aangaan met de collectie van Museum Martena.

Foto:
Carla van de
Puttelaar

Vaste tentoonstellingen

Buitenbeentjes

De tentoonstelling Buitenbeentjes is in mei 2024 opengegaan voor het publiek. Het is een tentoonstelling op de zolder van het museum. Hier worden negen verhalen verteld over 'gewone' Friezen die iets bijzonders hadden. Met deze tentoonstelling kan het museum objecten uit de collectie in een kader plaatsen en een verhaal vertellen dat nu eens niet over de hoger geplaatsten of rijken gaat. We vertellen het verhaal van obsessieve verzamelaars als Jan Stapert en Nanne Ottema. Ook gaat het over mensen die we nu als gehandicapt zouden beschouwen zoals Bertha de Saint Aulaire die werd opgenomen in het Franeker Krankzinnigen Gesticht of Jan Hannema, beter bekend als Admiraal Tom Pouce, die slechts 71 centimeter groot was. Klaaske de Jong kocht een breimachine en kwam daardoor van de regen in de drup. De abt van het Klaarkampster klooster en zijn middeleeuwse boeken en handschoenen, de kermis van Kooistra en Salomo's Oordeel, het mechanisch meesterwerk van Johannes Elzinga hebben ook een plek in Buitenbeentjes. We beginnen onze rondtocht door het museum met de dove zeventiende eeuwse schilder Jan Janszoon de Stomme, een buitenbeentje dat ondanks zijn handicap toch carrière maakte als portretschilder van de elite.

3. EDUCATIE

Schoolgroepen 2024

Er zijn 408 kinderen van de basisscholen binnen Franeker naar Museum Martena geweest. Het ging om de groepen 1 en 2 die het programma Saepkes Schatten hebben gevolgd.

Er zijn 349 kinderen vanuit de gemeente Waadhoeke geweest die het programma Dit ben ik hebben gevolgd voor de groepen 3 en 4. Dit programma sloot aan op de tentoonstelling Onder Vrouwen van CP Berbé.

In 2024 zijn er beduidend meer middelbare scholen geweest die een bezoek aan het museum hebben gebracht. In totaal hebben 257 middelbare scholieren het museum bezocht. Dit was in combinatie met een bezoek aan het Planetarium. Hiervoor werd een gezamenlijk ontwikkeld educatief programma aangeboden.

4 PUBLICITEIT EN MARKETING

Marketing medewerker

Met de komst van de marketingmedewerker in 2023 is een stap gezet naar een professioneler marketingbeleid. De werkzaamheden rondom marketing en public relations focusten zich in 2024 voornamelijk op de opening van de herinrichting van het museum en de Vriendenloterij Kasteelprijsvraag. Verder heeft het museum een nieuwe huisstijl gekregen en is er een fotoshoot georganiseerd waarin de medewerkers van Museum Martena een rol speelden als bewoners van het Martenahuis. Het museum werd uiteindelijk tweede met het kasteelrecept van een kweeperentaart en heeft daarmee €5000,- gewonnen die besteed gaat worden aan een tweetal kweeperbomen en de komst van een terras in de Martenatuin. In 2024 heeft het museum onder andere media-aandacht gehad in de Leeuwarder Courant, Friesch Dagblad, Omrop Fryslân, Franeker Courant, Van Wad tot Stad, Franeker Actueel, Harlingen Boeit, Friesland Post.

Social Media en website

December 2024:
681 volgers

December 2024:
681 volgers

December 2024:
1011 volgers

We zijn begonnen met
een TikTok-account dat
gericht is op kinderen.

Onze website wordt goed bezocht vooral nadat deze een flinke re-styling heeft gekregen. De site is meer op beeld gericht en ziet er fris en aantrekkelijk uit. In 2024 hebben we 26.000 actieve bezoekers aan de website gehad.

5. HERINRICHTING EN OPENING

Voel het verleden!

Museum Martena in Franeker vierde van 16 t/m 20 mei de herinrichting van het museum met de campagne Voel het Verleden en een feestelijk programma. De herinrichting begon voor de Covidcrisis en werd mede mogelijk gemaakt door de bijdragen van vele fondsen, overheden en het winnen van de RAAK Stimuleringsprijs. Het vernieuwde museum is interactiever en toegankelijker, met onder andere een aanraakbare audiotour (Aaitour), een kinderspeurtocht, de tentoonstelling Buitenbeentjes en het Muiseum voor kinderen.

Voor de openingscampagne poseerden medewerkers als historische figuren uit de collectie. Doel is om bezoekers zich verbonden te laten voelen met het verleden en onze medewerkers als gezicht te laten fungeren van het museum.

De officiële opening was op 16 mei. Directeur van de Museumvereniging Vera Carasso en cabaretier, schrijver en muzikant Vincent Bijlo openen het vernieuwde museum. Tijdens het openingsweekend (18–20 mei) was het museum vrij toegankelijk. Op Tweede Pinksterdag (20 mei) organiseerde het museum een Makersmarkt met workshops, live demonstraties van ambachtslieden, eten, drinken en activiteiten zoals zwaardvechten voor kinderen.

Vincent Bijlo
tijdens de
festiviteiten in de
Martinikerk
(foto: Jan Edwin
Geertsema)

6 SAMENWERKING MET KONINKLIJK EISE EISINGA PLANETARIUM

In 2024 hebben het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium en Museum Martena samengewerkt op de volgende gebieden.

Digitalisering

In 2024 hebben beide musea de overstap gemaakt naar Atlantis het nieuwe cloud based collectie informatiesysteem. De overzetting van Adlib naar Atlantis is vrijwel probleemloos verlopen. De conservator heeft een directe lijn met de helpdesk van Atlantis en kan zijn vergaarde kennis inzetten voor Planetarium en Museum Martena. Er is in 2024 een plan gemaakt voor een gezamenlijke website waarop de wetenschappelijke geschiedenis van Franeker inzichtelijk gemaakt wordt aan de hand van een digitale plattegrond van Franeker waarin de plekken aangeklikt kunnen worden die van belang waren voor de academische geschiedenis. De objecten uit de beide collecties die te maken hebben met deze geschiedenis illustreren de verhalen.

Activiteiten

Expeditie Junior begint een vaste waarde te worden in de gezamenlijke activiteiten. Dit is een wetenschapsfestival voor kinderen dat tijdens het Weekend van de Wetenschap georganiseerd wordt in Franeker. Hierin werken Museum Martena, het Planetarium, het Keatsmuseum en de Academie van Franeker samen als kernteam om allerlei activiteiten aan te bieden die wetenschap dicht bij de leefwereld van kinderen brengt. De activiteit wordt gesubsidieerd door de gemeente Waadhoeke en een aantal particuliere fondsen uit Franeker.

Samen met Theater De Koornbeurs hebben we gezamenlijke activiteiten besproken zoals kamerconcerten in Museum Martena en theaterlezingen met het Planetarium en de Academie van Franeker.

PatsBoem Educatief

Samen met PatsBoem Educatief zijn we een programma aan het

ontwikkelen, een vakoverstijgend lespakket (wiskunde en geschiedenis) voor 2 havo/vwo dat aansluit bij kerndoelen van SLO over de stelling van Pythagoras en driehoeksmeting en over de 16e en 17e eeuw als tijd van veranderende wereldbeelden. Het lespakket zorgt voor verdieping voor, tijdens en na het bezoek aan Museum Martena en het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium vormt met dit lespakket een verdiepend alternatief voor een les in de klas.

Op de koffie

Begin 2024 hebben we de collega's van het Planetarium uitgenodigd om bij ons op de koffie te komen. Dit was een goed moment om 2023 te evalueren en vooruit te kijken naar het nieuwe jaar. Ook hebben de directeur en de conservator een rondleiding gehouden voor de collega's. Dit maakt het naar elkaar verwijzen nog gemakkelijker en ook het regelen van de arrangementen en schoolbezoeken loopt gesmeerd omdat de baliemedewerkers elkaar goed kunnen vinden.

Bezoekcijfers

In de verkoop van combikaarten zat weer een stijging: van 2572 naar 2974 verkochte kaarten. Opvallend was de stijging van het aantal groepsbezoeken met een arrangement waarbij Museum Martena en het Planetarium bezocht werden. In 2021 waren er drie groepen met een arrangement, dat jaar zijn we grotendeels dicht geweest in verband met Covid. In 2022 begon het langzaam weer op gang te komen met 14 groepsarrangementen, in 2023 waren het 18 groepsarrangementen en in 2024 sprongen we naar 47 groepsarrangementen. Ook het bezoek van middelbare scholen die het museum en het Planetarium bezochten begon in 2023 en 2024 te stijgen. We verwachten met het nieuwe gemeenschappelijke programma, dat in 2025 gaat starten, gezamenlijk nog meer middelbare scholen te kunnen trekken.

7 BEZOEKERS MUSEUM MARTENA IN 2024

Bezoekersaantallen

Volbetalend

Entree volwassene	2118
Entree kind	222
Combi Volw. MM/PL	184
Combikaart Volw PL/MM	2581
Combikaart Kind MM/PL	6
Combikaart kind PL/MM	203
Combikaart Volw MM/KTS	5
Combikaart Volw KTS/MM	2
Schooleducatie	757
Voortgezet onderwijs	257
Totaal	6335

Overig

Entree volwassene	2118
Vriend	134
Volwassene gratis	920
Kind gratis	328
Arrangement	171
Rembrandt kaart	41
ICOM kaart	67
Museumpas Fryslan gratis	33
Verhalenavond 2024	44
Vriendenloterij	1033
Totaal	5561

Museumkaart

SMK volwassenen toegang	6338
SMK junior toegang	389
Totaal	6727

TOTAAL AANTAL BEZOEKERS: 15834

8. ACTIVITEITEN

Help Pake en Beppe de vakantie door

Tijdens de voorjaarsvakantie in februari heeft het museum een workshop verzorgd. Kinderen konden hier gratis aan meedoen op vertoon van hun wel betalende pake, beppe of andere begeleidende volwassenen.

Dag van het Kasteel en de Makersmarkt

Tweede Pinksterdag zijn de Ridders van Friesland de vaste gasten in de Martenatuin. Zij verzorgen allerlei activiteiten voor kinderen die variëren van zwaardvechten met nepzwaarden tot het maken van amuletten of het passen van een maliënkolder en helm. We hebben voor het eerst een Makersmarkt georganiseerd waarbij makers een plek kregen in het museum of in de Martenatuin en hun producten en vaardigheden konden laten zien.

Weekend van de Wetenschap

Op 5 oktober vond het Weekend van de Wetenschap plaats waar Museum Martena samen met een groot aantal andere (culturele) organisaties aan meedeed. In Museum Martena gingen kinderen aan de slag met het concept spiegelbeeld. Er werden workshops schaken gegeven in onze Tuinkamer. Al met al bezochten 230 kinderen het museum met hun begeleiders. In totaal waren er 600 kinderen die dit evenement in Franeker bezochten.

Verhalenavond

In november was het jaarlijks terugkerende evenement de Verhalenavond. Het thema was het Psychiatrisch Ziekenhuis in Franeker. We hadden Houkje Hiddema uitgenodigd voor een verhaal. Zij is de dochter van Watze Hiddema (geneesheer directeur), en zij heeft een boek over haar vader geschreven, en Wim Derksen, oud-verpleegkundige, die een verhaal vertelde over zijn ervaringen in de PZ.

Voel het Verleden

Voor dit seizoen heeft de evenementencoördinator contact opgenomen met de verzorgingshuizen in heel Waadhoeke; daarbij werden afspraken gemaakt voor de maanden november en februari op dinsdagen en donderdagen. Vervolgens heeft het erfgoedgroepje zelf een indeling gemaakt: wie gaat met wie wanneer waarheen. Meestal betrof dat twee personen, soms drie, een beetje afhankelijk van de te verwachten opzet ter plaatse: één lange tafel of meerdere kleine tafels; soms ook vanuit de tehuizen de wens om met een klein groepje in een prikkelvrije omgeving te werken.

Bezochte locaties

7 november	Westerpoort
14 november	Herbergier Dronrijp
19 november	Patyna Botnia
21 november	Fidesta Sinnema Dronrijp
26 november	Ny Bethanië Tzummarum
3 februari	tussentijdse evaluatie
6 februari	lenhoarnstate Menaldum
13 februari	Saxenoord
20 februari	Martenahiem Tzum
25 februari	Nij Statelân Menaldum
27 februari	Van Harenshuus St Annaparochie

9. POP-UP MOBIEL VVV KANTOOR

Pop-up bakfiets

In mei van 2024 werd Museum Martena benaderd door de gemeente Waadhoeke met de vraag of wij een idee zouden kunnen ontwikkelen voor extra zichtbaarheid van de VVV in het Franeker straatbeeld. De bedoeling daarvan was om de bezoekers van het Planetarium langer vast te houden in de stad. Het museum heeft een idee bedacht waarbij een bakfiets als mobiel VVV kantoor zou fungeren. We hebben de stagiaire Leisure and Event Management de opdracht gegeven om het plan uit te werken, een begroting te maken en het project te trekken. Het is gelukt om voor 1 juli 2024 een bakfiets te verzorgen, tijdelijke ambassadeurs aan te stellen, bedrijfskleding te regelen, de ambassadeurs op te leiden en het project de hele zomer te laten functioneren. Na afloop heeft de stagiaire een evaluatierapport geschreven met alle verzamelde data zoals: bezoeken aan de bakfiets, uitgedeelde folders en plattegronden en de soort bezoekers die van de informatie bij de bakfiets gebruik maakten. Op grond hiervan heeft de gemeente Waadhoeke besloten het project ook voor 2025 door te laten gaan.

Het vaste VVV punt bij Museum Martena werd niet minder bezocht, maar kreeg de wat ingewikkelder vragen die bij de bakfiets niet beantwoord konden worden. De pop-up VVV had dus ook een verwijzende functie. De bakfiets stond op verschillende plekken in de Franeker binnenstad en zocht de drukte op bij speciale activiteiten in de binnenstad.

10 FINANCIËLE SITUATIE

Staat van baten en lasten over 2024

In vergelijking met het voorgaande jaar ging er meer geld om in Museum Martena. Dit kwam onder andere door de hogere opbrengsten van entree en verkoop winkeltje. Dit was €24.000 meer in vergelijking met 2023. De subsidie voor de Martenatuin en de reserve van de Martenatuin zijn nu in de financiën van het museum meegenomen nadat de Stichting Martenatuin eind 2023 werd opgeheven en het beheer en onderhoud van de tuin naar het museum is gegaan. Het gaat om een bedrag van €50.000. Uiteindelijk heeft het museum een resultaat van €66.400.

Dit resultaat is als volgt bestemd:
 €30.000 gaat naar de bestemmingsreserve Martenatuin en €36.400 gaat naar de overige reserve. Hiermee zitten we binnen de bandbreedte van de door de gemeente Waadhoeke opgestelde uitvoeringsovereenkomst.

Het museum heeft in 2024 gemiddeld 5.15 FTE aan personeel gehad.

	BEGROTING 2024	2024	2023
	€	€	€
Netto omzet	49.000	79.268	55.726
Baten van subsidies en bijdragen	363.000	580.962	356.948
Som der baten	412.000	660.230	412.674
Inkoopwaarde van de omzet	-	7.367	11.156
Personeelskosten	225.000	280.537	211.821
Afschrijvingen en waardeveranderingen	4.000	3.422	3.469
Overige bedrijfskosten			
Overige personeels gerelateerde kosten	10.000	18.937	17.658
Huisvestingskosten	100.000	134.943	118.621
Verkoopkosten	-	1.692	4.140
Kantoorkosten	9.000	20.124	10.836
Algemene kosten	64.000	129.717	41.840
Som der lasten	412.000	596.750	419.541
Resultaat	-	63.480	-6.867
Financiële baten en lasten	-		
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	3.919	3.220
Rentekosten en soortgelijke lasten	-	-999	-1.219
Resultaat	-	66.400	-4.866
Resultaatbestemming			
Bestemmingsreserve tentoonstellingen	-	-	1.929
Bestemmingsreserve educatie	-	-	19.280
Bestemmingsreserve collectie	-	-	5.000
Bestemmingsreserve herinrichting	-	-	-35.675
Bestemmingsreserve Martenatuin	-	30.000	-
Overige reserve	-	36.400	4.600
Bestemd resultaat	-	66.400	-4.866

11 SAMENWERKING MET DERDEN

Help Pake en Beppe de vakantie door Culturele instellingen Franeker

Sinds jaren trekken het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium, Theater de Koornbeurs en Museum Martena met elkaar op voor wat betreft het contact met hun belangrijkste subsidiënt de gemeente Waadhoeke, het organiseren van activiteiten, het gezamenlijk adverteren en het sparren met elkaar. Daar waar mogelijk proberen we elkaar te steunen en met elkaar de cultuur van Franeker te ondersteunen.

Koninklijke Eise Eisinga Planetarium

Er is een goede samenwerking met het Planetarium, er is een combikaart die bezoekers korting geeft op de entree van Museum Martena en het Planetarium. Verder hebben we een gezamenlijk advertentiebeleid en een arrangement samen met de stadsgidsen. Sinds Planetarium en Museum Martena samen in de provinciale museale infrastructuur is gekomen (sinds 2021), is de samenwerking verder geïntensiveerd (zie ook hoofdstuk 5 van dit jaarverslag).

Stichting Academie van Franeker

Er is een nauwe samenwerking van Museum Martena met de Academie van Franeker. De directeur van Museum Martena is bestuurslid van de Academie en voorzitter van het domein Letter en Geest dat verantwoordelijk is voor de publieksactiviteiten zoals de Simmerjûncolleges en cursussen op het gebied van de letteren en geesteswetenschappen. Gezamenlijk streven museum en academie naar een hernieuwde academische geest in Franeker gebaseerd op de voedingsbodem van de oude universiteit van Franeker.

Stichting Martenatuin

In overleg met het bestuur kunnen activiteiten in de tuin plaatsvinden. De directeur is bestuurslid van de Stichting Martenatuin.

Stichting Waadzinnig

Dit is de stichting die voor al het basisonderwijs in Waadhoeke (openbaar, christelijk, rooms-katholiek en speciaal) de cultuureducatie coördineert. Museum Martena maakt deel uit van het vaste aanbod wat betekent dat het museum per jaar een vast aantal klassen vanuit het basisonderwijs ontvangt. In overleg met de coördinator wordt elk jaar het aanbod afgestemd en vastgesteld.

Steunstichting Saepk van Vervou

Stichting Saepk van Vervou is opgericht met als doel het steunen van de activiteiten van het museum die niet binnen de begroting passen. Het museum mag in overleg een beroep doen op de Stichting.

Toeristisch Informatie Punt-VVV informatiepunt

Het museum herbergt het Toeristisch Informatie Punt. De baliemedewerkers helpen de toeristen op weg en er is een uitgebreide folderstand. Verder is er een klein aantal artikelen in de verkoop zoals water- en fietskaarten. Toen de VVV uit Franeker verdween heeft het museum het op zich genomen om een voorziening voor toeristen te verzorgen. Het Toeristisch Infopunt is een VVV Informatiepunt geworden. De gemeente betaalt de licentie voor het gebruik van het VVV beeldmerk.

Stadsgidsen

In het arrangement met het Planetarium is ook een stadswandeling opgenomen. De baliemedewerkers coördineren en reserveren alle onderdelen van het arrangement. Individuele bezoekers worden doorverwezen naar de stadsgidsen.

Keatsmuseum

De directeur van Museum Martena heeft regelmatig overleg met de voorzitter en penningmeester van het bestuur van het Kaatsmuseum. Ook in 2022 is er een combikaart voor een bezoek aan Keatsmuseum en Museum Martena. Verder is er gezamenlijk geadverteerd met het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium. Ook heeft het Keatsmuseum een ontvangst voor medewerkers en vrijwilligers van Museum Martena georganiseerd waar enthousiast gebruik van is gemaakt.

Stichting Klaarkampster Weeshuis

Nadat het Klaarkampster Weeshuis vier jaar lang het educatief programma PoWoW heeft gesteund van Museum Martena kwam daar in 2021 een einde aan. De Stichting heeft zich voor 2021 en 2022 bereid verklaard om de educatieve projecten in het kader van de herinrichting van het museum te steunen. De ontwikkeling van de kinderlijn door het museum het Muiseum wordt met steun van het Klaarkampster Weeshuis tot stand gebracht. Omdat in verband met de coronacrisis de voortgang van de educatieve projecten minder snel ging dan gehoopt heeft de Stichting Het Klaarkampster Weeshuis in overleg met de directeur besloten de subsidieperiode vooruit te schuiven naar 2023 en 2024.

Historisch Centrum Franeker

Met het Historisch Centrum Franeker dat de archieffunctie op zich heeft genomen zijn goede banden. Museum Martena verwijst regelmatig mensen door die objecten willen schenken die met Franeker of Waadhoeke te maken hebben. Verder heeft Museum Martena de collectie historische ansichtkaarten geschonken aan het HCF.

M8

Nadat Museum Martena in 2021 in het provinciaal museaal bestel is opgenomen hebben alle musea die structureel gesubsidieerd worden door de Provincie Fryslân besloten om op regelmatige basis met elkaar te overleggen en gezamenlijk te lobbyen en de gesprekken met de provincie aan te gaan. Dit om onze positie te versterken. De aangesloten musea zijn het Fries Museum, Natuurmuseum Fryslân, het Fries Scheepvaartmuseum, Het Fries Landbouwmuseum, Museum Belvédère, Museum Drachten, het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium en Museum Martena.

30

12.

STICHTING VRIENDEN VAN MUSEUM MARTENA

Vriend van museum martena

Activiteiten in verband met de herinrichting van Museum Martena

Er is een Vriendenreisje georganiseerd naar Museum de Fundatie in Heino en Villa Rams Woerthe in Steenwijk.

Boek

De Vrienden hebben de uitgave van een boek gefinancierd dat de directeur samen met de conservator heeft geschreven over de collectie van Museum Martena. Het boek wordt verkocht in het museumwinkelje. Het is uitgegeven bij uitgeverij Bornmeer in Gorredijk.

Tasje

Ook voor het museumwinkel en als cadeautje voor nieuwe Vrienden heeft het Vriendenbestuur besloten een linnen tas te laten maken met een speciale opdruk. De tas is ontworpen door Caroline Derkx van Lemonbird Ontwerpers uit Franeker.

De marketingmedewerker heeft een marketingplan gemaakt voor de Vrienden met daarin ideeën om een Vriendenwerfactie te starten in 2025 en de inzet van verschillende marketingmiddelen.

Bestuur

Voorzitter mw. W. Bremmer
Vicevoorzitter mw. L. Bonnema
Secretaris dhr. R. Domp Frank
Penningmeester mw. F. Ligthart
Lid mw. S. Dijk

13. PERSONELE ONTWIKKELING

Museum Martena werkt met 34 vaste vrijwilligers. Dit is inclusief de besturen van de Stichting Museum Martena en de Stichting Vrienden van Museum Martena. De taken van de vrijwilligers zijn boekhouding, baliewerk, rondleiden en educatieve begeleiding.

Er heeft zich een aantal veranderingen afgespeeld in het personeelsbestand in 2024. Er zijn nu 9 mensen in loondienst bij Museum Martena, verdeeld over 5,15 FTE. De technisch medewerker heeft een verruimde aanstelling gekregen en is van 16 naar 24 uur gegaan. Met ingang van 2024 is er een coördinator evenementen en vrijwilligers in dienst gekomen voor 12 uur. Voor de bemensing van de pop-up VVV bakfiets zijn 4 personen tijdelijk in dienst gekomen in 2024.

We willen ons vrijwilligersbeleid professionaliseren en meer evenementen organiseren om meer inwoners van Waadhoeke te trekken. Wegens langdurige ziekte was de marketingmedewerker vanaf september helaas uitgeschakeld.

Directeur	32 uur in dienst
Conservator	24 uur in dienst
Technisch medewerker	24 uur in dienst
Marketingmedewerker	24 uur in dienst
Coördinator evenementen en vrijwilligers	12 in dienst
Vier baliemedewerkers ieder	2 uur in dienst
<i>(worden uitbetaald naar reëel gewerkte uren)</i>	
Schoonmaker	6 uur in dienst
<i>(is ook in dienst als weekendmedewerker)</i>	

Alle betaalde medewerkers en de vrijwillige baliemedewerker worden elk jaar bijgeschoold als BHV-er. Hiermee voldoet het museum aan de eis om op elke 50 bezoekers in het museum een BHV-er te hebben.

14. HUISVESTING EN HERINRICHTING

In 2024 kregen we te maken met een nieuw energiecontract dat tot hogere kosten leidde. Het museum voelt de noodzaak om de CO2 voetprint zo klein mogelijk te maken. Het museum heeft daarom het project KlimOp omarmd waarbij een energiecheck is gedaan voor het gebouw en er uiteindelijk een advies uitkomt. Het project KlimOp is vanuit de Museumfederatie geïnitieerd, maar ook de gemeente Waadhoeke is hierbij nauw betrokken, evenals de Monumentenwacht. Er wordt nu met de eigenaar van het Martenahuis, de gemeente Waadhoeke, gekeken hoe de verduurzaming van het gebouw in de gemeentelijke plannen voor verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed past.

We lopen nu aan tegen de ouderdom van de verschillende installaties in het gebouw. Er zijn problemen met de waterleiding die te dicht bij het verwarmingssysteem is aangelegd waardoor de salmonellawaarden tegen de grens zitten. De schoonwaterpompen achter het gebouw functioneren vaak niet wat tot wateroverlast in het gebouw leidt. De twee liften in het museum lopen tegen hun uiterste gebruiksdata aan. Hierover is regelmatig overleg met de eigenaar van het pand.

De meesterschilder is in 2024 begonnen met de reconstructie van de trompe l'oeilschilderingen van de houten omlijstingen. In 2024 is de Aaitour met alle voelelementen afgemaakt. Er is gestart met het maken van de Nederlandse Gebarentaaltour en er is een Friestalige audiotour gekomen.

Voor de nieuwe tentoonstelling Buitenbeentjes op de zolder van het museum zijn we in zee gegaan met ontwerper Wybe Klavervijk uit Amsterdam. Studio Edwin de Boer heeft de nieuwe beteksting door het hele museum ontworpen, waarbij ook rekening wordt gehouden met slechtziende en oudere bezoekers. De kermis van Kooistra is gerestaureerd en is opnieuw ingericht.

Met de Kweeperentaart heeft het museum de 2e prijs van de Vriendenloterij Kasteelprijs gewonnen.

Martenatuin

In 2023 is de Stichting Martenatuin opgeheven. Het beheer en de gelden van de stichting zijn naar Museum Martena gegaan. Ook de subsidie die de gemeente Waadhoeke jaarlijks voor het beheer van de tuin geeft gaat voortaan naar het museum. Vooral nog zal er weinig veranderen in het beheer van de tuin. Hetzelfde onderhoudsbedrijf zal het onderhoud blijven uitvoeren. In het museum wordt nagedacht over meer activiteiten in de tuin. Omdat het museum in 2024 de tweede prijs van de Vriendenloterij Kasteelprijs heeft gewonnen zijn we van plan met het gewonnen bedrag een terras aan te leggen in de tuin. Ook worden er twee kweeperbomen geplant, aangezien we de tweede prijs wonnen met een kweeperentaart.

15. OVERIGE ZAKEN

Martenatuin Ethische Code Musea

De Ethische Code voor Musea is de basis voor de beroepsethiek in de museale sector in Nederland. De code is een vrije vertaling van de ICOM Code of Ethics for Museums uit 2004 en dient als opvolger van de Gedragslijn voor Museale Beroepsethiek (in 1991 vastgesteld door de Museumvereniging en ICOM-Nederland en in 1999 herzien).

De code is de basis voor de beroepsethiek in de museale sector in Nederland. Deze biedt een instrument voor professionele zelfregulering op een aantal gebieden waar het museum specifieke deskundigheid en verantwoordelijkheid heeft. De code legt minimumnormen vast voor de handelwijze en het niveau van museummedewerkers en benoemt ook wat het publiek redelijkerwijs mag verwachten van het museale beroepsveld.

Naleven van de Ethische Code voor Musea

Leden van de Museumvereniging hebben bij het lidmaatschap toegezegd de Ethische Code voor Musea en de daarop gebaseerde Leidraad Afstoting Museale Objecten 2016 (LAMO) te zullen naleven. Ook een museum dat bij Stichting Museumregister Nederland wil worden geregistreerd moet de Ethische Code onderschrijven. De Ethische Code en de LAMO gelden voor het museum als rechtspersoon (bijvoorbeeld bij collectieregistratie en afstoting), maar ook voor individuele museummedewerkers (bijvoorbeeld bij het aannemen van giften of het handelen in objecten voor eigen rekening). Ieder museum ziet zelf toe op de naleving van de Ethische Code voor Musea.

Museum Martena zorgt er actief voor dat medewerkers, bestuur en vrijwilligers de Ethische Code voor Musea gelezen hebben. Voor vragen over de code kunnen ze bij de directeur van het museum terecht.

Code Cultural Governance

Museum Martena is een Stichting met een bestuur en een eenhoofdige directie in dienst van het bestuur. Op 18 maart 2020 heeft het bestuur formeel besloten de acht uitgangspunten van de Code Cultural Governance toe te passen. Daarbij is gebruik gemaakt van de informatie in de Code Cultural Governance en de aparte leeswijzer voor organisaties die geen gebruik maken van het Raad van Toezichtmodel, maar van een bestuur en directiemodel.

waarde scheppen voor en in de samenleving

- De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren
- De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan. De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af.

integer en rolbewust handelen

- Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.
- Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

zorgvuldig besturen

- De directie is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.
- De directie bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

goed toezicht uitoefenen

- Het bestuur voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.
- Het bestuur is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

Code Diversiteit 2019

Inclusiviteit en toegankelijkheid spelen in de programmering een belangrijke rol in het heringerichte museum. De Aaitour voor blinden en slechtzienden is hier een goed voorbeeld van.

In het personeelsbeleid is diversiteit al lange tijd een vanzelfsprekend uitgangspunt. Binnen ons personeel waren en zijn er mensen met een migratieachtergrond, we hadden en hebben personeel met een beperking, de pensioengerechtigde leeftijd geldt niet als een scherpe grens voor ons betaalde personeel, er is een onevenwichtige samenstelling van ons personeel in die zin dat vrouwen de overhand hebben. Ook het beleid omtrent stagiaires en vrijwilligers laat de uitgangspunten van de code diversiteit zien.

Museum Martena kan zich vinden in de uitgangspunten van de Code Diversiteit en past deze waar opportuun geacht toe.

Code Fair Practice

Bij de inschaling en salariëring van de medewerkers van Museum

Martena wordt de Museum CAO gevolgd. Met kunstenaars die in Museum Martena exposeren wordt besproken wat het best haalbare model is om ervoor te zorgen dat de kunstenaar eerlijk verdient met de expositie. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden, zoals gebruikmaken van de experimenteerregeling kunstenaarshonoraria van het Mondriaan Fonds, een afspraak over een vast bedrag vanuit het museum of de mogelijkheid om kunstwerken tijdens de expositie te verkopen zonder afdracht aan het museum. Hierbij is het financiële draagvlak van het museum uitgangspunt. De Code Fair Practice is een goed uitgangspunt als we in een ideale wereld zouden leven. Praktijk is dat een klein museum met een navenante kleine begroting de eindjes aan elkaar moet knopen en nauwelijks de middelen heeft om kunstenaars een reëel honorarium te betalen. Ook bij de experimenteerregeling van het Mondriaan Fonds is het uitgangspunt dat het fonds een percentage bijdraagt (50%) van wat het museum de kunstenaar zelf betaalt. Er moet dus vaak heel creatief nagedacht worden hoe het museum het geld bij elkaar kan krijgen om de kunstenaar te betalen voor zijn/haar inspanningen.

Museum Martena schaaft zich achter de vijf kernwaarden van de Code Fair Practice met die kanttekening dat het implementeren van deze waarden geld kost dat er op dit moment niet of slechts mondjesmaat is.

WBTR

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) gaat over:

- Positie en plichten bestuursleden en toezichthouders.
- De aansprakelijkheid van bestuursleden en toezichthouders.
- Financieel beleid en goedkeuring van uitgaven.
- Regels omtrent belangenverstrengeling.
- Procedures bij grote uitgaven of investeringen.

De WBTR is een verplichting voor verenigingen en stichtingen. De wet geldt voor alle besturen. Vanaf 1 juli 2021 is de WBTR ingegaan. Het bestuur heeft zich in 2021 een aantal keren over de wet gebogen. De directeur heeft een online informatiebijeenkomst bijgewoond en heeft de WBTR-module aangeschaft waarin aan de hand van een checklist bijgehouden kan worden welke zaken nog geregeld moeten worden en waar al aan voldaan is.

Het bestuur conformeert zich aan Governance Code Cultuur en de Ethische Code voor Musea en gaat deze in de nieuwe statuten opnemen binnen nu en twee jaar. Ook zullen de statuten aan de eisen van de WBTR voldoen binnen deze zelfde termijn.

Museum Martena is geregistreerd museum

Museum Martena is een geregistreerd museum in het Museumregister.

BIJLAGE 1

PERSONELE GEGEVENS

Bestuur van het museum in 2024

De heer N. Hornstra (voorzitter)

De heer T. Twerda (penningmeester)

Mevrouw J.M. Nippel-Hendriksen (secretaris)

De heer R. Jansen (bestuurslid)

De heer J. Hoekstra (bestuurslid)

Het bestuur ontvangt geen tegemoetkoming voor de werkzaamheden.

Medewerkers museum in 2024

Mevrouw M.J. Borst (directeur/conservator, BHV-er) 0,88 FTE

Dhr J. Pietersma (conservator, BHV-er) 0,66 FTE

Mw. A. Wiersma (marketingmedewerker, BHV-er) 0,66 FTE

Mw. M. Koster (coördinator evenementen en vrijwilligers) 0,16 FTE

Mevrouw M.R. de Jong (schoonmaakster) 0,16 FTE

Mevrouw M.R. de Jong (weekendmedewerker, BHV-er) 0,05FTE

Mevrouw M. de Jong (weekendmedewerker, BHV-er) 0,05 FTE

Mevrouw J. Boonstra (weekendmedewerker, BHV-er) 0,05 FTE

Mevrouw H. Schuil (weekendmedewerker, BHV-er) 0,05 FTE

De heer F. Huismans (technisch medewerker, BHV-er) 0,66 FTE

Bestuur van de Stichting Vrienden van het Museum Martena in 2024

Mevrouw W. Bremmer (Voorzitter)

Dhr. R. Domp Frank (secretaris)

Mevrouw F. Ligthart, (penningmeester)

Mevrouw L. Bonnema, bestuurslid

Mevrouw S. Dijk, bestuurslid

Vrijwillige rondleiders in 2024

Mevrouw W. Boddeüs, rondleidster

Mevrouw A.M. Borst-Ramler, rondleidster

Mevrouw L. van Putten, rondleidster

De heer J. Hoekstra, rondleider

De heer L. van der Kolk, rondleider

Mevrouw N. Zuiderveld, boekhouder

Vrijwilligers baliewerkzaamheden in 2024

Mevrouw M. Smit

Workshop
POWPOW

Vrijwilligers educatieve activiteiten in 2024

Mevrouw A. Stam

Mevrouw T. Smit

De heer J. Hoekstra

Mevrouw J. Brijker

De heer L. v.d. Kolk

Mevrouw F. Callahan

Mevrouw G. Marra

mevrouw J. Seekles

mevrouw C. Soolsma

BIJLAGE 2

NEVENFUNCTIONIES EN ACTIVITEITEN DIRECTEUR, CONSERVATOR EN BESTUURSLEDEN

Funcities en nevenfuncties directeur en conservator Museum Martena

Manon Borst, directeur

- Bestuurslid van de Stichting Academie van Franeker
- Lid adviescommissie Herijking Museumnorm
- secretaris van het bestuur van de Stichting La Jetée, Amsterdam
- Bestuurslid Stichting Het Lage Noorden, Marrum
- lid van het netwerk Vrouwelijke Conservatoren Oude Kunst
- lid comité van aanbeveling Denkbeeldenpad, Franeker

Overige activiteiten directeur

- Voorzitter domein Letter en Geest van de Academie van Franeker

Josse Pietersma, conservator

- conservator Koninklijk Eise Eisinga Planetarium
- betrokken bij de Academie van Franeker, domein Letter en Geest en de Junioracademie

Funcities en nevenfuncties bestuursleden Stichting Museum Martena

N. Hornstra, voorzitter

- Penningmeester Stichting Klaarkampster Weeshuis
- Penningmeester Stichting VHdG
- Penningmeester Afûk
- Penningmeester Stichting Harlingen Sail
- Penningmeester Stichting Elfstedenhal Leeuwarden
- Voorzitter bestuur Stichting Saepck van Vervou (steunstichting van Museum Martena)

T. Twerda, penningmeester

- Penningmeester Franeker Kunst Stichting
- Voorzitter Stichting Tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke
- Bestuurslid Vereniging Vrienden van de stad Franeker
- Voorzitter Humanitas Noordwest Friesland
- Penningmeester Stichting Open Monumentendag
- Penningmeester Stichting Saepck van Vervou

A. Nippel, secretaris

- Bestuurslid Stichting Tot behoud van monumenten van de stad Franeker
- Bestuurslid Vereniging Vrienden van de stad Franeker
- Secretaris Stichting Saepck van Vervou

J. Hoekstra, bestuurslid

- Bestuurslid diverse landelijke en provinciale wandelorganisatiestichtingen
- Bestuurslid Stichting Saepck van Vervou

R. Jansen, bestuurslid

- Vicevoorzitter Stichting Academie van Franeker
- Bestuurslid Stichting Saepck van Vervou